

Den cykliske reallokering af arbejdere 1999-2011

Fane Groes (CBS)

Daniel le Maire (EPRU)

EPRN ansøgning, november 2014

Formål og policy relevans

Finanskrisen medførte i Danmark et fald i den private beskæftigelse på mere end 200.000 personer, hvilket især ramte ufaglærte arbejdere og arbejdere med korte uddannelser. Hvilke typer af virksomheder, der måtte reducere deres arbejdsstyrke er imidlertid ikke blevet dokumenteret i Danmark og kun delvist i internationale studier.

Med udgangspunkt i Finanskrisen vil vi i dette projekt udnytte de unikke danske registerdata til at undersøge, hvilke typer af virksomheder der fortrinsvis ansætter eller afskediger under en økonomisk krise. Projektet vil navnlig fokusere på to dimensioner: For det første vil vi undersøge, hvorvidt det især er små, kreditbegrænsede virksomheder, der må reducere sin beskæftigelse, når der er krise. For det andet vil vi undersøge, hvorvidt der er forskel på, hvor meget høj- og lav-produktive virksomheder ansætter eller afskediger, når der er krise.

Med finanskrisen blev kreditpolitikken i pengeinstitutterne strammet, og væksten i de samlede virksomhedsudlån fra MFI'erne stoppede brat. Den konventionelle intuition tilsiger, at kreditrationeringer specielt påvirker de mindre virksomheder, hvilket alt andet lige fører til en beskæftigelse, som er mere cyklisk følsom (se Gertler og Gilchrist, 1994). Det første formål med dette projekt er derfor at undersøge betydningen af kreditbegrænsninger for reduktionen i beskæftigelsen efter finanskrisen i 2008. Vi vil dels sammenligne små og store virksomheders beskæftigelse over tid og dels benytte spørgeskemadata, hvor virksomhederne angiver, om de har produktionsbegrænsninger som følge af manglende adgang til finansiering.

Ud over at økonomiske kriser reducerer beskæftigelsen, er der dog den positive effekt ved en økonomisk krise, at det fortrinsvist er mindre produktive virksomheder, der reducerer deres beskæftigelse eller helt lukker. Det betyder, at økonomiske kriser hjælper med at flytte arbejdere til mere produktive virksomheder om end ofte med en mellemværende ledighedsperiode. Denne effekt betegner Caballero og Hammour (1994) som den rensende ("cleansing") effekt af en økonomisk krise. Det andet formål med dette projekt er at kvantificere denne rensende effekt af finanskrisen. Det vil sige, at vi vil undersøge, i hvilket omfang beskæftigede flytter fra mindre produktive virksomheder til mere produktive virksomheder og undersøge, hvilken betydning konjunktursituationen har for denne mobilitet. Data muliggør også, at vi kan analysere reallokeringen inden for forskellige brancher og for forskellige beskæftigede med forskellige typer af uddannelse og jobfunktioner.

Samlet set vil vores projekt tilvejebringe en bedre og dybere forståelse af reallokeringen af arbejdskraft henover konjunkturcyklen – specielt med fokus på finanskrisen. Denne forståelse vil potentielt kunne bidrage til bedre konjunktur- og arbejdsmarkedspolitik. Ved f.eks. at kvantificere betydningen af

kreditbegrænsninger for beskæftigelsen afdækker vores projekt, i hvilken grad konjunktursvingninger i beskæftigelsen kan modvirkes ved at forbedre kreditmulighederne for virksomhederne.

Data

Kernen i vores projekt vil være at bygge et nyt datasæt op, hvor vi på månedligt niveau kan følge arbejdernes skift mellem forskellige virksomheder for perioden 1999-2011. På dette spells data vil vi koble information om virksomheder, herunder regnskabsdata for hele populationen, samt information om de beskæftigede. Dette datasæt vil være unikt internationalt set og vil derfor kunne bruges til at foretage analyser, som man ikke er i stand til med eksisterende data.

Vi har valgt at begynde datasættet i 1999, da det er året, hvor det Centrale Virksomhedsregister oprettes. Spells datasættet med månedlige observationer konstrueres ved at kombinere flere registre. For 2008 og frem findes der i E-indkomst registret månedlig information om, hvilken virksomhed hver beskæftiget arbejder er tilknyttet, foruden information om lønindkomst og arbejdstimer. For 1999-2007 vil vi primært benytte MIA (Månedlig indberetning af A-indkomst) datasættet til at bestemme, i hvilken virksomhed en person arbejder.¹

Herudover vil vi benytte andre registre til at validere spells datasættet. Først og fremmest vil vi benytte CON (Centrale Oplysningsregister inkl. arbejdssteder) for 1999-2005 og RAS (Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik) for 2006-2011, der i princippet begge indeholder ansættelses- og afskedigelsesdatoer, men hvor en betydelig del af disse datoer desværre er fejlregistrerede. Dernæst vil vi med henblik på validering af de konstruerede spells også benytte IDAN (Integreret Database for Arbejdsmarkedsforskning, ansættelser), som indeholder information om ansættelsessted i den sidste uge af november, DREAM databasen, der indeholder ugentlige oplysninger om modtagelse af forskellige offentlige ydelser og UDDA (Uddannelsesregistret) til at identificere studerende.

Årlige regnskabsdata for hele populationen af virksomheder trækkes fra KOB (Købmandsstandens Oplysningsbureau) databasen, der administreres af Experian, mens information om arbejdere, dvs. køn, alder, erhvervs erfaring, uddannelse, løn og jobtype trækkes fra Danmarks Statistiks registre, IDAP (Integreret Database for Arbejdsmarkedsforskning, person), IDAN og UDDA. Desuden vil vi benytte spørgeskemasvar fra Konjunkturbarometeret til at undersøge, hvilke forhold virksomhederne angiver, der påvirker produktionsbegrænsningerne, herunder betydningen af manglende adgang til finansiering.²

¹ Til og med juni 2000 dækker MIA datasættet kun virksomheder med mere end 10 ansatte, men herefter har alle virksomheder indberetningspligt over for SKAT. Det betyder derfor, at vi er nødt til at benytte andre registre til at konstruere spells for de små virksomheder, eller at analysen kun kan laves tilfredsstillende for juli 2000 og frem til december 2011.

² I modsætning til de andre datakilder er Konjunkturbarometeret et repræsentativt roterende panel af virksomheder. Stikprøven for industrien består af ca. 500 virksomheder, der tilsammen dækker godt 50 pct. af beskæftigelsen i virksomheder med mere end 20 ansatte, mens stikprøven for bygge- og anlægssektoren består af ca. 800 bygge- og anlægsvirksomheder, der repræsenterer ca. 1/3 af den totale beskæftigelse i bygge- og anlægssektoren. Siden maj 2003 har Konjunkturbarometeret for bygge- og anlægssektoren samt industrien indeholdt spørgsmål om virksomhederne er produktionsbegrænset på grund af manglende adgang til finansiering. For bygge- og anlægssektoren er spørgsmål om produktionsbegrænsningerne på månedsbasis, mens det er på kvartalsniveau for industrien.

Eksisterende litteratur og forskningsmæssigt bidrag

Den eksisterende empiriske litteratur, der undersøger, hvordan økonomiske kriser påvirker forskellige typer af virksomheder, har fortrinsvist benyttet amerikanske data og har næsten udelukkende fokuseret på virksomhedernes størrelse. Som nævnt har man traditionelt haft den opfattelse, at det hovedsagelig er de små kreditbegrænsede og/ eller uproduktive virksomheder, der bliver hårdest ramt af en økonomisk krise. Dermed er forventningen også, at det navnlig er de små virksomheders beskæftigelse, der er cyklisk følsom.

Denne intuitive sammenhæng er imidlertid på det seneste blevet udfordret af Moscarini og Postel-Vinay (2012, 2013, 2014), der finder, at det er de større virksomheders beskæftigelse, som varierer mest henover konjunkturcyklen. Moscarini og Postel-Vinays forklaring bygger på en søgeteoretisk modelramme. I søgeteoretiske modeller betaler større virksomheder typisk en højere løn. Den højere løn i de større virksomheder gør, at beskæftigede – i hvert fald teoretisk – vil tendere til at skifte fra mindre virksomheder til større virksomheder. Hermed har større virksomheder bedre mulighed for at finde arbejdere, når ledigheden er lav, hvormed de større virksomheder også bedre kan afskedige ansatte i dårlige tider.

I et nyere studie på amerikanske data sår Haltiwanger et al. (2013) imidlertid tvivl om Moscarini og Postel-Vinays teoretiske forklaring. Haltiwanger et al. (2013) dokumenterer nemlig, at selv om større virksomheder i højere grad finder arbejdere, der i forvejen er beskæftiget, mens mindre virksomheder i højere grad ansætter ledige arbejdere, så er det faktisk tilfældet, at arbejdere på aggregeret plan tenderer til at gå fra store virksomheder til små virksomheder. Disse umiddelbart modstridende observationer skyldes, at større virksomheder primært rekrutterer fra andre større virksomheder.

Konklusionen i Haltiwanger et al. er desuden, at det er andre virksomhedskarakteristika end virksomhedsstørrelsen, der har betydning for reallokeringen af arbejdere over konjunkturcyklen. Ved at tage højde for virksomhedens alder, viser Haltiwanger et al. således, at det er små og unge virksomheder, der netto ansætter flere i forvejen beskæftigede, mens større og ældre virksomheder netto mister ansatte til andre virksomheder. En potentiel forklaring på denne observation kunne være, at de små og unge virksomheder er mere produktive, men baggrunden for denne observation er ikke undersøgt nærmere i Haltiwanger et al.

Relativt til den eksisterende litteratur vil vores projekt således bidrage ved direkte at inddrage information omkring virksomhedernes kreditbegrænsninger og produktivitet. Ved at anvende eksplicite mål for virksomheders kreditbegrænsninger vil vi f.eks. kunne undersøge om kreditbegrænsninger påvirker små virksomheders beskæftigelse. Ved yderligere at kunne tage højde for den gennemsnitlige arbejdsproduktivitet for en virksomhed, vil vi også kunne undersøge om systematiske forskelle i virksomhedernes beskæftigelse over konjunkturcyklen skyldes underliggende forskelle i produktivitet.

Udover projektets direkte relevans for det danske arbejdsmarked vil vores analyse dermed være interessant for et bredt internationalt publikum. Dette skyldes også, at job reallokeringen og job mobiliteten er på stort set samme niveau i Danmark og USA, jf. Albæk og Sørensen (1998) og Groes et al.

(2014). Desuden er Danmark netop et af de tre lande (sammen med USA og Frankrig), for hvem Postel-Vinay og Moscarini (2012) viser, at større virksomheders beskæftigelse er mere cyklisk følsom.³

Arbejdsplan

Der er et betydeligt dataarbejde involveret i at danne det månedlige spells datasæt på arbejder-virksomhed niveau. Dette dataarbejde vil påbegyndes i løbet af foråret 2015, og være færdig i efteråret 2015. Målet er, at et forskningspapir ligger færdigt 1. marts 2016. Givet projektets relevans og brede appel tiltænkes papiret et højt rangerende generelt tidsskrift inden for økonomi. Herudover er en sekundær målsætning med projektet, at det konstruerede spells datasæt i fremtiden kan blive benyttet i andre analyser af det danske arbejdsmarked.

Budget

Vi søger støtte til at dække for indkøb af data fra MIA databasen, E-indkomstregistret, FIDA databasen og Konjunkturbarometeret og til at dække for at få sammenkoblet dette data med DREAM databasen og virksomhedernes regnskabstal fra KOB databasen. Ydermere søger vi støtte til at dække for forskningsassistance i forbindelse med at sætte spells datasættet op.

Litteratur

Albæk, K. og B. Sørensen (1998), "Worker Flows and Job Flows in Danish Manufacturing Plants, 1980-91", *Economic Journal*, Vol. 108, p. 1750-71.

Caballero, R.J. og M.L. Hammour (1994), "The Cleansing Effects of Recessions", *American Economic Review*, Vol. 84, No. 5, pp. 1350-1368.

Gertler, M. og S. Gilchrist (1994), "Monetary Policy, Business Cycles, and the Behavior of Small Manufacturing Firms", *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 109, No. 2, pp. 309-40.

Groes, F., P. Kircher og I. Manovskii (2014), "The U-Shapes of Occupational Mobility", *Review of Economic Studies* (forthcoming).

Haltiwanger, J. H. Hyatt, og E. McEntarfer (2013), "Cyclical Reallocation of Workers Across Large and Small Employers", working paper, University of Maryland.

Moscarini, G. og F. Postel-Vinay (2012), "The Contribution of Large and Small Employers to Job Creation in Times of High and Low Unemployment", *American Economic Review*, Vol. 102, No. 6, pp. 2509-39.

Moscarini, G. og F. Postel-Vinay (2013), "Stochastic Search Equilibrium", *Review of Economic Studies*, Vol. 80, No. 4, pp. 1545-81.

Moscarini, G. og F. Postel-Vinay (2014), "Did the Job Ladder Fail After the Great Recession", working paper, Yale University.

³ Både Albæk og Sørensen (1998) og Moscarini og Postel-Vinay (2013) benytter årsdata på arbejdsstedsniveau til deres analyser på danske data. Mens førstnævnte analyserer perioden 1981-1991, betragter sidstnævnte perioden 1981-2007.